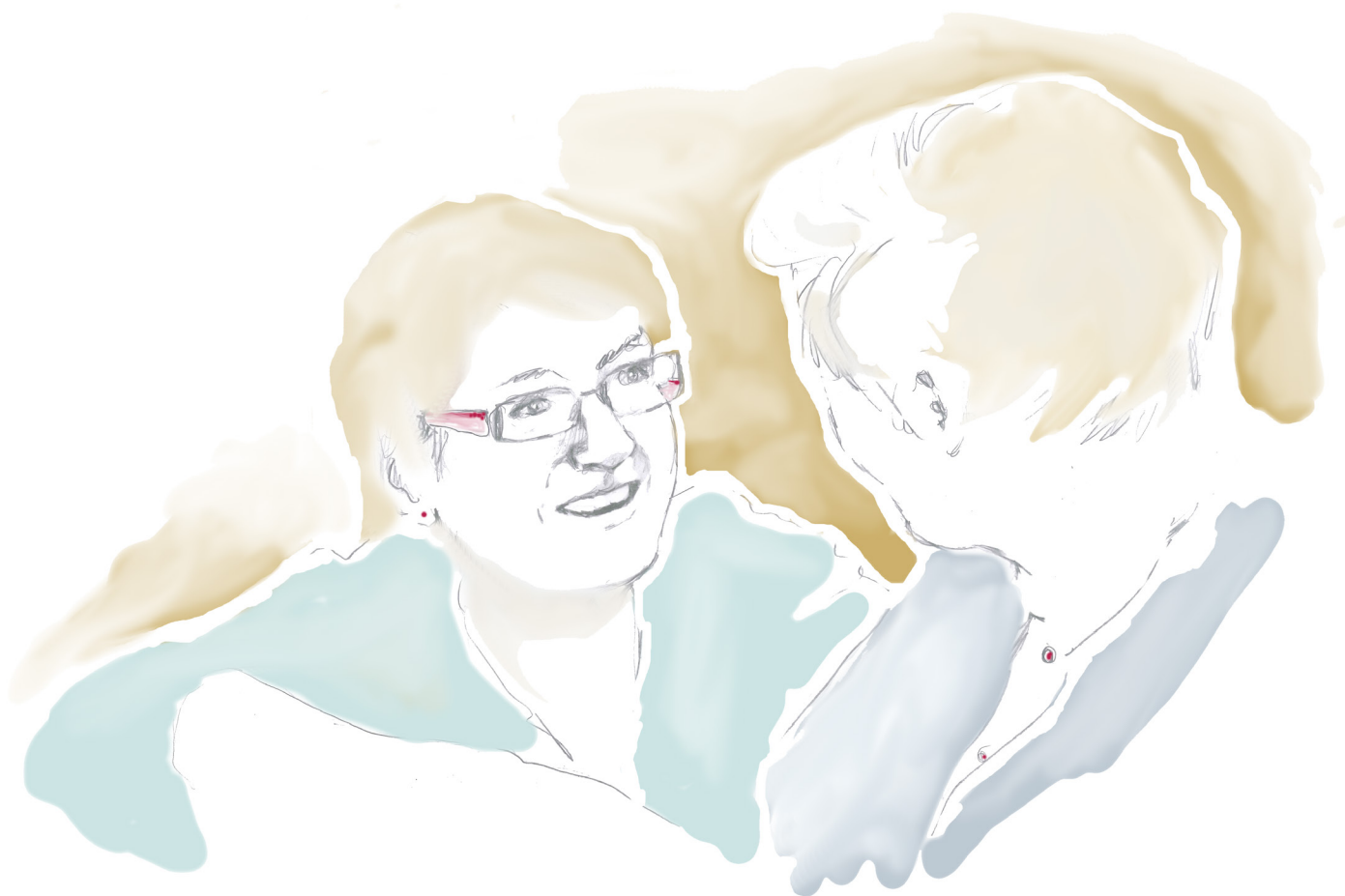

Patient- och närstående- rådets arbete

Patient- och närståenderåd i allmänhet

Patient- och närståenderåd kan finnas på olika organisationsnivåer i olika delar av samhället och råden kan ha olika uppdrag och namn. De kan finnas på enskilda vårdmottagningar och övergripande inom en region. Råden förekommer även i kommun eller stadsdelsförvaltning, statliga myndigheter samt vissa av regeringens departement.

Namnet patient- och närståenderåd är inte alltid just det namn som används. Det kan bland annat också kallas brukarråd, husmöten, mottagningsråd, förtroenderåd och samverkansråd. Inflytandegraden varierar från ett informationsmöte till medverkande inför beslut av övergripande karaktär. Ofta har patient- och närståenderåden en rådgivande, informativ och samverkande funktion.

När patient- och närståenderåd fungerar väl, uppstår ett medskapande som främjar patient- och närståendeperspektivet. När patient- och närståenderådets arbete inte fungerar riskerar man möten som ingen av parterna upplever meningsfulla. Ansvar för meningsfulla patient- och närståenderåd vilar på verksamheternas företrädare, föreningarna och representanterna i patient- och närståenderåden.

Patient- och närståenderåden bör arbeta konkret och resultatnriktat. Det är först då arbetet blir meningsfullt och roligt. Det är då ett patient- och närståenderåd kan påverka.

Patient- och närståenderåd inom Verksamhetsområde psykiatri habilitering

I den övergripande anvisning Patienten som medskapare i en personcentrerad vård som verksamhetsområde psykiatri och habilitering inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) antagit står följande om patient- och närståenderåd:

- Patient- och närståenderåd ska finnas i alla verksamheter inom verksamhetsområde psykiatri och habilitering.
- Varje patient- och närståenderåd utser en till två representanter som också deltar i ett patient- och närståenderåd för hela verksamhetsområde psykiatri och habilitering där övergripande frågor kan diskuteras.
- Varje patient- och närståenderåd ska arbeta så som beskrivs i broschyrerna "Hur ett patient- och närståenderåd ska arbeta" och "Att vara representant i ett patient- och närståenderåd".
- Respektive patient- och närståenderåd upprättar tillsammans med verksamhetsföreträdare ett form-och-funktions-dokument.
- Det ska finnas gemensamma arvodesnivåer för patient- och närståendemedverkan.
- Alla minnesanteckningar och andra dokument som produceras av patient- och närståenderåd ska vara tillgänglig för alla delaktighetssamordnare. Samordnare för delaktighetsfrågor på strategisk nivå (verksamhetsområde psykiatri och habilitering) tillhandahåller dessa anteckningar vid förfrågan.

Därför föreningar i patient- och närståenderåd

För att få kontinuitet och en form av ”vi-perspektiv” i delaktighetsarbetet inom ledning, organisation och beslutsfattande har patient- och närståenderåd representanter från föreningar som är verksamma inom området.

Under många år har många vårdgivare valt att bjuda in enskilda patienter för att berätta om sina upplevelser av vården. Förhoppningen är att patienternas föreläsningar ska medverka till en förbättrad vård. Det kan de göra i vissa fall, men i utveckling och utvärdering av verksamheter som pågår under lång tid blir en enskild beskrivning en ensam röst som är svår att bygga en vårdvardag på.

Psykiatrisk vård är komplicerad och påverkas av många olika saker. Stora verksamheter har en organisation som inte alltid är enkel att överblicka eller förstå. Det tar ofta mer eller mindre lång tid att genomföra förändringar. Verksamhetsområde psykiatri och habilitering ser därför patient- och närståenderåden som en sorts ryggrad i inflytandearbetet med möjlighet till både medskapande och insyn.

Patient- och närståenderåden kan inte ersättas av fokusgrupper eller enskilda patienters upplevelser och berättelser. Föreningarna har ofta en lång erfarenhet av olika sjukdomstillstånd samt hur vården och samhället i övrigt fungerar för just deras grupper. Föreningsrepresentanterna representerar fler erfarenheter än sina egna. Många har också skaffat sig tillräckligt med kunskaper och perspektiv för att kunna diskutera frågor på den nivå som behövs i patient- och närståenderåd.

Som föreningsrepresentant behöver man ha koll på medlemmarnas åsikter och erfarenheter, lagstiftning, ekonomi, medicinska aspekter, vårdavtal m.m. för att kunna utgöra en relevant och konstruktiv dialogpart i patient- och närståenderådet.

Patient- och närståenderådets form

Samarbetet mellan patient- och närståenderådet och verksamheten ska präglas av öppenhet, förtroende och ömsesidig respekt. De kunskaper och erfarenheter som finns hos patient- och närståendeorganisationerna bör ses som en resurs av de verksamhetsansvariga. Patient- och närståenderådet bör ges tillfälle att följa eller delta i utvecklingsarbete inom verksamheten när detta är motiverat med hänsyn till patient- och närståenderådets övergripande uppgifter.

Verksamheten ska, så långt det är möjligt, samverka med föreningarna gällande patient- och närståenderådets form, funktion och arbetsuppgifter. Detta beskrivs skriftligt i en överenskommelse kallat ”Form och funktion för patient- och närståenderådet”. Om det inte visar sig möjligt att inom en rimlig tid enas angående form, funktion och arbetsuppgifter är verksamhetschefen högsta beslutsfattare.

I dokumentet ”Form och funktion för patient- och närståenderådet” bör det också beskrivas hur parterna i patient- och närståenderådet ska agera om någon av parterna upplever att arbetet inte fungerar. Det är bra att ha en plan för detta innan konflikter uppstår.

Patient- och närståenderådets funktion

Ytterst syftar patient- och närståenderådets arbete till att utveckla och förbättra verksamheten, med patienters och närståendes behov i fokus. Målet är ett ökat inflytande på den egna vården, i övertygelsen om att en vård som präglas av inflytande blir en bättre vård.

Patient- och närståenderådets ledamöter har ett uppdrag. Efter inbjudan från verksamheten representerar ledamöterna sin förening och i förlängningen dess medlemmar. Verksamhetens inbjudan berör just den verksamheten och dess patient- och närståenderåd.

Varje patient- och närståenderåd på de olika verksamheterna är självständigt och självstyrande. Det är dock önskvärt att de olika patient- och närståenderåden arbetar någorlunda lika och gärna har kontakt med varandra. Detta för att de olika patient- och närståenderåden ska kunna lära av varandra, bli effektivare i sitt arbete och därigenom öka graden av medverkan i vården. Det underlättar om rätt frågor diskuteras på rätt plats och kan man undvika dubbelarbete vinner alla på det.

Patient- och närstående rådets arbetsformer

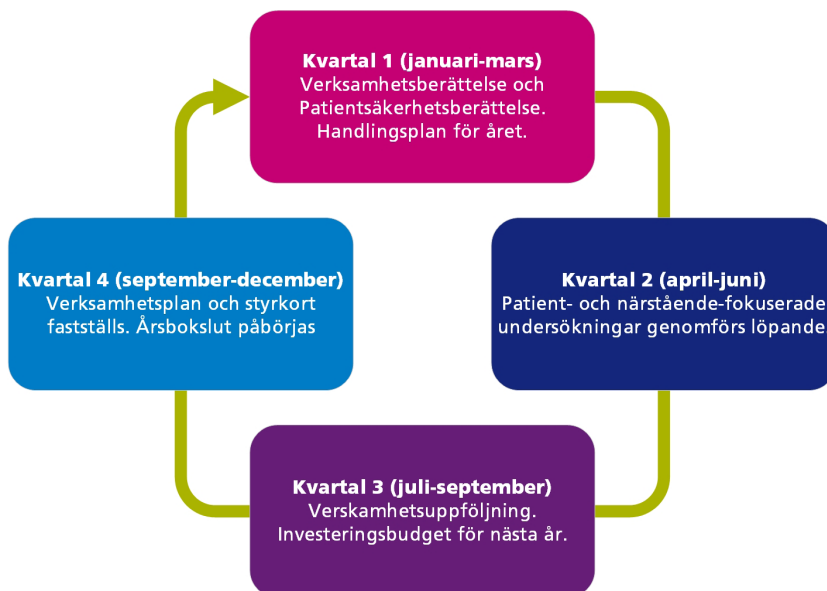
En grundläggande beskrivning av hur arbetet i patient- och närståenderåden organiseras:

- Ordförande utses av patient- och närståenderådet. När delaktighetssamordnare finns är de vanligen ordförande eller sekreterare.
- Sekreterare är med fördel någon från verksamheten.
- Eventuell justeringsperson utses bland föreningarnas representanter.
- Punkter till stormöten, där alla föreningsrepresentanter deltar, ska ha inkommit till verksamhet via e-post senast en vecka i förväg.
- Kallelse och eventuella underlag till stormöten ska skickas ut till representanter minst en vecka i förväg.
- Dagordningen fastställs av patient- och närståenderådet och verksamheten har möjlighet att anmäla punkter till stormöten.
- Minnesanteckningar från patient- och närståenderådets stormöten skickas ut via e-post inom två veckor efter mötet.
- Arbetet delas vanligen upp i förmöte, stormöte och arbetsgrupper.
- Stormöten mellan patient- och närståenderådet och verksamheten hålls i regel en gång per kvartal.
- Alla deltagare i patient- och närståenderådet deltar i stormöten.
- På förmötet som föregår stormötet träffas föreningsrepresentanterna utan representanter från verksamheten. Alla deltar som ska närvara på efterföljande stormöte.
- Stormötet kan tillsätta och avsluta arbetsgrupper. Initiativet till en arbetsgrupp kan komma från föreningarnas representanter eller från verksamheten. Båda parter behöver se ett behov av en arbetsgrupp för att den ska tillsättas.
- Andra funktioner inom verksamheten kan bjudas in att delta i stormöte och/eller arbetsgrupper.

Patient- och närstående rådets årshjul

För patient- och närstående rådet är det bra att känna till hur verksamheterna arbetar och vilka saker som återkommer årligen. Det gör det lättare att veta vilka frågor som ska lyftas och vid vilken tidpunkt.

Delar av verksamhetens årshjul:

Sammanfattning

Ett patient- och närstående råd arbetar i huvudsak för:

- Att verksamheten tillgodoser patienters och närståendes behov och önskemål i vården.
- Att patienter och närstående är delaktiga i vården.
- Att patienters och närståendes erfarenheter tas tillvara.
- Att föreningarnas socialpolitiska kunskap tas tillvara.
- Att vara ett forum för dialog och insyn i respektive verksamhet.
- Att kunna utgöra en styrgrupp för medskapande arbetsgrupper och arbetssätt som rör utveckling och utvärdering av verksamheten.

Vad psykiatrin ska utföra i sitt uppdrag diskuteras bäst med brukarrådet på hälso- och sjukvårdsförvaltningens enhet Psykiatri och samverkan.

Hur en verksamhet utför sitt uppdrag diskuteras bäst i patient- och närstående råden i respektive verksamhet. Det är där som vården bedrivs.

I patient- och närstående rådet för verksamhetsområde psykiatri och rehabilitering inom SLSO diskuteras frågor som är, eller kan vara, gemensamma för flera verksamheter.